

Jaana Toivonen

LAPSET PUHEEKSI- KOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN
PALAUTELOMAKKEEN AVULLA

Sosionomin koulutusohjelma
2019

LAPSET PUHEEKSI- KOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN PALAUTELOMAK- KEEN AVULLA

Toivonen, Jaana
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2019
Sivumäärä: 30

Asiasanat: Lapset puheeksi- menetelmä, koulutus, kehittäminen, oppiminen, motivaatio, kvalitatiivinen tutkimus

Tässä työssä tutkittiin Lapset puheeksi- koulutusta Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Työ sai alkunsa kouluttaja Eija Tuliniemen halusta kehittää koulutusta opiskelijapalautteen perusteella. Tutkimusongelmaa lähestyttiin aineistolähtöisesti.

Aineisto saatiin kouluttajalta. Jokainen koulutukseen osallistunut on täyttänyt palautelomakkeen. Aineistosta nousseiden asioiden perusteella on tehty teoreettinen viitekehys, jonka avulla on lähestytty kehittämiskohteita.

Aineisto vaati pitkää perehtymistä johtuen palautelomakkeen rakenteesta. Palautteesta nousi esille selkeitä teemoja, joiden ympärille rakentui erilaisia mahdollisuuksia kehittää koulutusta. Selkeästi nousseiden teemojen lisäksi tarkasteltiin koulutuksen nykyistä rakennetta, esimerkiksi mitä koulutus sisälsi, miten se oli rakennettu ja miten siinä hyödynnettiin sähköistä oppimisympäristöä. Kehittämisessä ei aina ole kyse siitä, että kaikki vanha poistetaan ja tilalle saadaan uutta ja erilaista. Joskus olemassa olevan muokkaaminen selkiyttää koulutusta riittävästi. Pohdinnan osuudessa ehdotettiin selkeitä kehittämiskohteita koulutukseen. Lopullinen päätös on kouluttajalla.

Koulutukseen osallistuneiden opiskelijoiden näkemys itsestään oppijoina oli varsin selkeä. Moni toivoi lisää käytännön harjoitteita, mutta suurimmaksi kehityskohteeksi nousi koulutuksen sisällön jäsentely. Koulutus koettiin vähintään hyödylliseksi, mutta toiveena oli selkeyttä asioita. Varsinkin kurssin aloitus koettiin liian hidastempoiseksi suhteessa käytettävissä olevaan aikaan. Lisäksi harjoitusten purku jakoi opiskelijoiden mielipiteitä. Koska haastattelut ovat tärkeä osa koulutusta ja samoin siihen liittyvä raportointi, olikin helppo ehdottaa tämän osuuden siirtämistä Moodle-verkkoalustalle. Sen siirtäminen vapauttaisi tuntityöskentelyyn runsaasti aikaa. Se myös mahdollistaisi opiskelijalle rauhallisen tutustumisen toisten kokemuksiin silloin kun se hänelle sopii. Itsenäisen opiskelun painotus ammattikorkeakoulussa on varsin suuri. Näin ollen onkin järkevää hyödyntää sitä sellaisissa kohdissa, mitkä selkeästi soveltuvat siihen. Eräässä palautteessa kiteytyy kuitenkin koulutuksen yksi tärkeimmistä ajatuksista. *”Kiva saada Samkissa tämmöinen koulutus, josta on hyötyä tulevaisuudessa.”* Tästä ajatuksesta on hyvä lähteä kehittämään koulutusta.

DEVELOPING THE FAMILY TALK INTERVENTION- TRAINING BY USING FEEDBACK FORM

Toivonen, Jaana

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Bachelor of Social Services

December 2019

Number of pages: 30

Keywords: Family talk intervention -method, training, development, learning, motivation, qualitative research

In this thesis the topic of the study was Family Talk Intervention training of Satakunta University of Applied Sciences. The thesis was initiated by trainer Eija Tuliniemi's aim to develop the training based on feedback from students. Research problem was approached based on data.

The material for the study was obtained from the trainer. All participants in the training has filled a feedback form. The theoretical framework of the study was created based on issues that came up from feedback data. That formed the basis for identification of development areas.

The feedback data processing required careful attention due to the structure of the feedback form. Based on feedback, it was possible to identify clear themes which gave opportunities to develop the training further. In addition to these, the current structure of the training was handled, for example, the content and how it had been scheduled, and how e-learning environment was utilized. Regarding development, it is not always about replacing old with the new and different. Sometimes it is sufficient to modify the existing training to make it clearer and more consistent. New development ideas for the training were suggested at the reflections section of this study. The trainer has the final decision of executing the proposals.

The students in the training had clear view of themselves regarding their learning styles. Many of them expected to have more practical exercises but still the biggest area for development was the structure of the training. According to feedback, the training was considered useful, but some details could be clarified. Especially at the beginning, the pace was too slow in relation to available time. In addition, there were different views how to go through the exercises. Since interview exercises and reporting are important part of the training it was obvious to suggest moving this part of the training on Moodle e-learning platform. That would also free up a lot of time used on lessons. It would also enable students to focus on other's experiences according to everyone's own schedule. In general, there is a lot of independent study at universities nowadays. Therefore, it makes sense to utilize it on the areas where it is the most suitable. One single quote about the training crystallizes the feedback in general: "It's nice to have this kind of training in SAMK which is useful for the future". This statement gives a good foundation for developing the training further.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	LAPSET PUHEEKSI- MENETELMÄ.....	6
3	LAPSET PUHEEKSI- KOULUTUKSEN TAVOITTEET AMMATTIKORKEAKOULUSSA.....	9
3.1	Koulutuksen pätevyitysmiskriteerit	10
3.2	Samk:n yleiset arviointikriteerit.....	11
3.3	Lapset puheeksi- koulutus Satakunnan ammattikorkeakoulussa.....	12
4	PALAUTELOMAKE.....	13
4.1	Kysymykset	15
5	VASTAUKSET	16
5.1	Kysymys 1: Miten arvioisit Lapset Puheeksi- koulutusta kokonaisuutena. Sen tarve sosionomeille / sairaanhoitajille	17
5.2	Kysymys 2: Miten Lapset puheeksi- keskustelu tuli teoriassa tutuksi?.....	19
5.3	Kysymys 3: Miten Lapset puheeksi- neuvonpito tuli teoriassa tutuksi?.....	20
5.4	Kysymys 4: Mitä sanoisit harjoituksista?.....	21
5.5	Kysymys 5: LP-koulutus on otettu Samk:ssa sekä hoitotyön että sosiaalityön opetussuunnitelmaan. Mitä kehittämisideoita antaisit tälle 12 tunnin koulutukselle?.....	22
5.5.1	Aika	22
5.5.2	Materiaali	23
5.5.3	Jäsentely	23
5.5.4	Harjoitukset	23
5.6	Kysymys 6: Millaista palautetta antaisit vielä kouluttajalle koko jaksosta? 24	
6	POHDINTAA	24
7	KEHITTÄMISEHDOTUKSIA	27
7.1	Sähköiset palvelut	28
7.2	Materiaali.....	29
7.3	Palautelomake	29
	LÄHTEET	31

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tuodaan esille opiskelijapalautteen perusteella saatuja kehittämissuhteita Lapset puheeksi- koulutukseen. Palaute on osa koulutukseen liittyvää pakollista suoritusta. Jokainen koulutuksen käynyt on antanut palautteen.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus ei ole suoraan kehittää koulutusta, vaan löytää ne kohdat koulutuksesta, joihin opiskelijat ovat selkeästi toivoneet muutosta ja pohtia mitä niiden pohjalta on mahdollista toteuttaa. Palautelomake itsessään koostuu 6 avoimesta kysymyksestä. Kysymykset ovat puolistrukturoituja ja pyrkivät antamaan vastaajalle mahdollisuuden vapaamuotoiseen palautteeseen.

Opiskelijoiden palautteet on puhtaaksikirjoitettu ja teemoitettu. Tämän avulla on pyritty nostamaan esille tutkimuksen kannalta olennaisia seikkoja. Lisäksi tarkoituksena on tuoda esille palautejärjestelmään liittyviä seikkoja.

Opinnäytetyön tavoitteena on ollut antaa tietoa, jonka avulla koulutuksen suunnittelija ja toteuttaja voi kehittää Lapset puheeksi- koulutusta. Koulutuksen palautteen perusteella lähes kaikki olivat sitä mieltä, että koulutus on vähintäänkin tarpeellinen sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla. Kouluttajalla on siis varsin hyvät lähtökohdat sille, että Lapset puheeksi- menetelmän juurruttaminen arjen työhön onnistuu. Itseisarvo ei ole koulutuksen suorittaminen vaan sen sisällön käyttäminen omassa tulevassa työssä. Jotta tämä tapahtuisi, niin koulutus tulee kokea hyödyllisenä ja helppokäyttöisenä menetelmänä. Tämä ajatus on pidetty mielessä koko opinnäytetyön tekemisen ajan.

2 LAPSET PUHEEKSI- MENETELMÄ

”Lapset puheeksi –menetelmä, joka pitää sisällään Tytti Solantauksen kehittämän LP-keskustelun ja Mika Niemelän ja Solantauksen kehittämän LP –neuvonpidon, kuuluu Toimiva lapsi & perhe –menetelmäperheeseen.” (Mielenterveystalon www-sivut 2019.)

”Lapset puheeksi -työn alkulähteenä oli 1970-80-luvulla heräävä ymmärrys vanhemman oman voinnin merkityksestä perheelle ja lapsille. Tutkimus ja ennaltaehkäisevien menetelmien kehittäminen lähtivät liikkeelle vanhempien mielenterveysongelmista. Amerikkalainen professori Beardslee kehitti työryhmineen perheintervention, jonka tarkoituksena oli tukea perheitä ja lapsia ja ehkäistä ongelmien ylisukupolvisuutta. Palatessaan Suomen Akatemian rahoittamalta tutkijavierailulta Bostoniin Tytti Solantaus toi sen tuliaisena Suomeen vuonna 1996.” (Mielenterveystalon www-sivut 2019.)

”Lasten ja vanhemmuuden tukeminen ei ole perinteisesti ollut osa aikuisten psykiatrista hoitoa. Sosiaali- ja terveysministeriön tuella saatiin vuonna 2001 alulle Toimiva lapsi & perhe (TLP) –hanke, jonka tarkoituksena oli korjata tilannetta. Hanke oli ensin Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiskeskuksen (Stakes) suojissa siirtyen sitten Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle. Tällä hetkellä TLP -työkenttä on Suomen Mielenterveysseuran huomassa. Siihen kuuluu myös Beardsleen kehittämä perheinterventio, jota Suomessa kutsutaan TLP –perheinterventioksi. Lapset puheeksi –menetelmä ja TLP –perheinterventio ovat tutkitusti vaikuttavia vanhemmuuden tuen menetelmiä.” (Mielenterveystalon www-sivut 2019.)

”Lapset puheeksi –menetelmä on otettu käyttöön terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa ja rikosseuraamustyössä sekä lasten kehitysympäristöissä, varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Maahanmuuttovirasto on aloittanut LP –työn turvapaikanhakijoiden parissa vuonna 2017.” (Mielenterveystalon www-sivut 2019.)

”Lapset puheeksi –menetelmää on koulutettu ja otettu käyttöön eri laajuuksissa mm. Australiassa (www.copmi.net.au), Italiassa, Kreikassa ja Ruotsissa. Australiassa on LP

–menetelmää käytetty myös peliriippuvuuksista kärsivien vanhempien palveluissa ja menetelmää voi opiskella sähköisesti. Työ on alullaan Japanissa Norjassa, Sveitsissä ja Virossa. Menetelmäperheeseen kuuluva opaskirjanen vanhemmille, joilla on mielenterveyden ongelmia, Miten autan lastani, on ilmestynyt kahdellatoista kielellä.” (Mielenterveystalon www-sivut 2019.)

Lapset puheeksi- menetelmän tarkoitus on siis lapsen hyvinvoinnin tukeminen ja ongelmien ehkäisy siinä tilanteessa, kun vanhemmilla on vaikeuksia. Se on ennaltaehkäisevää toimintaa, jolla pyritään vahvistamaan lapsen kehitystä tukevia arjen asioita. Lapset puheeksi- menetelmää käytetään itsenäisenä työvälineenä ja myös esimerkiksi osana Vasu-keskusteluja. Näin se sulautuu osaksi luontevaa vuorovaikutusta vanhemman ja päiväkodin välillä. (Mielenterveystalon www-sivut 2019).

Lapset puheeksi- menetelmän tarkoitus on myös antaa vanhemmille mahdollisuus tuoda esille asioita positiivisessa hengessä. Tarkoitus on siis tuoda esille lapsen vahvuuksia ja suojaavia tekijöitä, sekä löytää haavoittuvuudet ajoissa. Menetelmän juurruttaminen osaksi muita yhtenäisiä käytäntöjä takaa sen, että perhe ei koe keskustelua ongelmalähtöisenä puuttumisena vaan osana perheen hyvinvointia ja tarvittaessa keskustelu toimii myös arjen tukena muutostilanteissa. Mikäli keskustelun kautta havaitaan, että perhe tarvitsee tukea arkeensa, niin prosessia jatketaan neuvopidolla. Neuvonpito on moniammatillinen. (Mielenterveystalon www-sivut 2019).

On tärkeää huomata, että Lapset puheeksi- menetelmä on väline, jonka avulla voidaan työskennellä eri ympäristöissä. Se antaa strukturoidun mallin siitä, miten keskustellaan lapseen liittyvistä asioista lapsen näkökulmasta. Kun puhutaan lapsista, niin on huomioitava se seikka, että menetelmää voidaan käyttää myös aikuissosiaalipuolella tai sairaanhoidossa. Se ei siis ole menetelmä, jota käytetään vain lapsen käyttämissä palveluissa kuten päiväkodissa, koulussa tai neuvolassa. Lapset puheeksi- menetelmä antaa myös vanhemmille työkalun keskustella omasta lapsesta ja hänen kehityksestään positiivisessa ilmapiirissä. Tästä hyvä esimerkki on rikosseuraamuslaitos, jossa menetelmä on antanut vangeille mahdollisuuden keskustella lapsistaan neutraalisti.

Terveydenhuoltolain 70. pykälä sanoo lapsen huomioon ottamisesta aikuisille suunnatuissa palveluissa: ”Terveydenhuollon viranomaisten on järjestettävä välttämättömät palvelut raskaana olevien naisten ja syntyvien lasten erityiseksi suojelemiseksi. Palvelut on järjestettävä yhteistyössä sosiaalihuollon viranomaisten kanssa.

Lapsen hoidon ja tuen tarve on selvitettävä ja lapselle on turvattava riittävä hoito ja tuki, kun lapsen vanhempi, huoltaja tai muu lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaava henkilö saa päihdehuolto- tai mielenterveyspalveluja tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, joiden aikana hänen kykynsä huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta arvioidaan heikentyneen.” (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 8 luku 70 §)

Terveydenhuoltolaki ei ole ainoa, joka ottaa kantaa lapsen hoidon ja tuen tarpeeseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa, mutta sen sisältö kertoo olennaisen liittyen LP- keskusteluun. Tämä on hyvin tärkeä asia sisäistää koulutuksessa. Palautteen analysoinnissa palataan tähän asiaan.

3 LAPSET PUHEEKSI- KOULUTUKSEN TAVOITTEET AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Koulutuksessa opiskelijan on tarkoitus saada kokonaiskuva Lapset puheeksi- menetelmästä, sen tavoitteista ja merkityksestä suomalaisille lapsille, nuorille ja perheille. Käytyään koulutuksen opiskelija hallitsee LP-menetelmän taustoja ja keskeiset käsitteet. Opiskelijan tulee hallita lasta suojaavat tekijät, ymmärtää vanhemman huoli lapsesta tilanteessa, jossa perheellä on arjessa haasteita ja tuntea LP- keskustelu teoriassa.

(Tuliniemi 2018.)

Kouluttaja ilmoittaa Satakunnan ammattikorkeakoulun sivuilla koulutuksen tavoitteeksi tietoisuuden lisäämisen lasten tukemisen velvollisuuksista ja mahdollisuuksista aikuisten ja lasten palveluissa sekä verkostomaisesta yhteistyöstä.

Opiskeluryhmässä opiskelija pohtii tämän päivän lasten ja nuorten elämään liittyviä ilmiöitä. Hän hallitsee myös lasta suojaavat tekijät ja ymmärtää vanhemman huolen lapsen/nuoren pärjäämisestä, kun vanhemmalla/perheellä on arjessa haasteita. (Tuliniemi 2018)

Hallitakseen tämän opiskelijan tulee tuntea LP-keskustelu teoriassa. Koulutuksessa käydään 1-2 itsenäistä LP- keskustelua lokikirjojen pohjalta ja pohditaan harjoitusten kautta opittua käytäntöä. Lapset puheeksi- neuvonpito tulee tuntea teoriassa. Tätä osaamista vahvistetaan osallistumalla oppitunnilla 1-2 LP- neuvonpitoharjoitukseen (valmistelu ja itse neuvonpito). Neuvonpitoharjoitusta pohditaan ja käydään läpi ryhmässä. (Tuliniemi 2018)

Yleisellä tasolla opiskelija saa kuvan LP –menetelmän tuonnista organisaatioihin ja kuntatasolle, millainen on LP –menetelmän tilanne Satakunnassa, kansallisesti ja kansainvälisesti ja pohtii LP –menetelmän merkitystä suomalaisen yhteiskunnan näkökulmasta. (Tuliniemi 2018)

Keskeisiä käsitteitä koulutuksessa ovat lapsen kehitysympäristö, pärjäävyys, vahvuus, haavoittuvuus, lokikirjat, Lapset puheeksi –keskustelu (kartoitus ja katsaus →toimintasuunnitelma) ja Lapset puheeksi -neuvonpito. (Tuliniemi 2018)

3.1 Koulutuksen pätevyyskriteerit

Lapset puheeksi- keskustelu kuuluu Toimiva lapsi & perhe (TLP) -kokonaisuuteen. Tähän kuuluu myös Toimiva lapsi & perhe (TLP)- perheinterventio, Vertti-ryhmätoiminta ja opaskirjat vanhemmille. ”Tämän lisäksi syksyllä 2018 on julkaistu sähköinen oppimisympäristö, jonka tavoitteena on olla avuksi vanhemmille, muille kasvattajille ja heidän lähipiirilleen sekä ammattilaisille heidän toimiessaan lasten kanssa ja tukiessaan heitä eri kehitysvaiheissa ja elämäntilanteissa.” (Toimiva lapsi ja perhe – koulutusten kriteerit 2018.)

”Koulutussisällöt ja – kriteerit määritellään Suomen Mielenterveysseurassa ja ainoastaan Mielenterveysseuran hyväksymät kouluttajat voivat kirjoittaa koulutettavilleen menetelmätodistuksia. Uusimmat koulutusten ja pätevöitymisen kriteerit astuivat voimaan 1.7.2019. Tämä ei vaikuta aikaisempiin todistuksiin.” (Toimiva lapsi ja perhe – koulutusten kriteerit 2018.)

”Lapset puheeksi – menetelmän koulutus antaa pätevyyden toteuttaa itsenäisesti Lapset puheeksi – menetelmää. Menetelmä sisältää perheenjäsenen kanssa käytävän LP – keskustelun ja tarvittaessa toteutettavan LP – neuvonpidon. Koulutukseen hakeutuminen edellyttää sosiaali-, terveydenhuolto-, kasvatusta tai kirkon alan tai vankeinhoidon perustutkintoa tai muuta soveltuvaa koulutusta.” (Toimiva lapsi ja perhe – koulutusten kriteerit 2018.)

”Myös kyseisten alojen opiskelijat voivat kouluttautua. Jos oppilaitoksissa opiskelevien ei ole mahdollista toteuttaa LP –työskentelyä asiakastilanteessa, saavat opiskelijat suoritettua teoriaosioista ko. todistuksen. Saadakseen menetelmäpätevyyden ja siitä todistuksen, tulee opiskelijoiden täydentää LP -opintojaan menetelmätyönohjauksella (kaksi toteutettua LP:tä) siirryttyään työelämään. Koulutuksen suhteen suositellaan, että ryhmäkoko ei ylitä 12 henkilöä.

Jos ryhmä on suurempi, suositellaan ylimääräistä menetelmätyönohjauspäivää tai kahta kouluttajaa, jotta ryhmä voidaan jakaa kahteen työnohjausta varten.” (Toimiva lapsi ja perhe – koulutusten kriteerit 2018.)

3.2 Samk:n yleiset arviointikriteerit

Satakunnan Ammattikorkeakoulun perusopintoihin kuuluu 5 opintopisteen kurssi ”Opiskelun edellyttämät tiedot ja taidot”, jonka yhdeksi asiakokonaisuudeksi on mainittu erilaiset oppimiskäsitykset. Oppimiskäsityksiin tehdyt vaatimukset on kirjattu seuraavasti arviointitasoihin.

Tasolla 1 opiskelija osaa kuvata oppimisprosessia ja sen eri vaiheita pääpiirteissään sekä yleisesti, että itseensä soveltaen.

Tasolla 3 opiskelija osaa kuvata keskeiset nykyaikaiset oppimiskäsitykset ja vertailla niitä joidenkin kriteerien suhteen sekä tunnistaa oma oppimistyyli ja -strategia. Tämän lisäksi hän osaa käyttää Samk:n oppimis- ja opetuskäsityksiä opiskelussa ja virtuaalista oppimisympäristöä sekä opiskeluun liittyviä tietoteknisiä sovellutuksia monipuolisesti.

Tasolla 5 opiskelija osaa soveltaa erilaisia opiskelutekniikoita omassa opiskelussaan ja työvälineohjelmien yhteiskäytön.

Tämä asia on esillä tässä työssä siksi, että palautteissa oli selkeästi havaittavissa vastaajien käsitys omasta oppimistekniikasta. Näitä käsityksiä ohjaavat erilaiset teoriat ja niiden käsittely opiskeluaikana. Itsereflektointi ja itsensä arvioiminen on tärkeää työssä ja opiskelussa, mutta on hyvä muistaa erilaisten käsitysten muuttuvan tutkimusten myötä. Tässä työssä halutaankin muistuttaa siitä, että oppiminen riippuu monesta eri asiasta, ja voimme aina itse vaikuttaa lopputulokseen.

Motivaatio on yksi tärkeimmistä osa-alueista, kun puhutaan oppimisesta. Positiivisesta palautteesta voi päätellä karkeasti, että motivaation puutetta koulutuksen suhteen ei

voi todeta. Tämän lisäksi opiskelijan tulee hallita erilaisia opiskelutekniikoita. Näihin näkökulmiin palataan pohdittaessa palautetta.

3.3 Lapset puheeksi- koulutus Satakunnan ammattikorkeakoulussa

Koulutus koostuu kolmesta lähiopetuspäivästä, jotka ovat kestoaltaan 4 tuntia. Karkeasti jaotellen ensimmäisenä päivänä keskitytään LP- keskusteluun ja käydään läpi keskeiset käsitteet. Ensimmäisellä kerralla annetaan myös itsenäisesti tehtävä keskustelu, joka on oltava tehtynä seuraavan lähiopetuksen kerralla. Toisena lähiopetuspäivänä käydään läpi itsenäisen harjoituksen kokemuksia, kerrataan teoriaa ja siirrytään LP-keskustelun toiseen osaan. Tämän lisäksi valmistaudutaan LP-neuvonpitoon. Kolmantena lähiopetuspäivänä kerrataan jälleen teoriaa ja tehdään LP-neuvonpitoharjoituksia. Lisäksi viimeisellä kontaktikerralla on koulutuksen arviointi / palaute ja koe.

Tarkasteltaessa koulutuksen rakennetta voidaan havaita, että siinä käytetään esimerkkitapauksia, annetaan itsenäisesti tehtäviä harjoituksia ja ryhmässä tehtäviä harjoituksia, sekä pyritään kertaamaan teoriaa useaan otteeseen. Annetun palautteen perusteella kuitenkin suuri osa kaipasi lisää harjoitteita ja aktivoivaa toimintaa sekä esimerkkejä aidoista tilanteista. Teoria saatettiin kokea yksipuoliseksi ja siihen toivottiin myös selkeyttämistä.

Jos lähdetään miettimään oppimisen keinoja ja motivaatiota koulutuksen kehittämiseen, niin paras tapa ei ole etsiä oppimistyylejä. Tutkimuksen mukaan käsitys siitä, että ihmisillä on erilaisia oppimistyylejä, on harhaanjohtava ja saattaa jopa jarruttaa oppimista. Sen sijaan, että lähdetään etsimään yksilöllisiä ja erottavia ratkaisua huomio tulee kiinnittää yhdistäviin tekijöihin. ”*Oppimisen kannalta kaikille oppilaille keskeisiä asioita ovat epäonnistumisten salliminen, kiinnostuksen herättäminen ja itseluottamuksen vahvistaminen.*” (Nygren 2015).

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on koulutuksen kehittäminen. Palautteen avulla voidaan nostaa tiettyjä asioita esille, mutta on myös tärkeää pohtia, mitä kehittäminen

pitää sisällään. Tarkoittaako se parempaa oppimistulosta, sisällön jakamista uudella tavalla vai uusien menetelmien käyttämistä. Aidot asiakastilanteet nousivat esille. Viitaten aiemmin mainittuihin pätevyyskriteereihin voidaan todeta, että asiakastilanteet voidaan toteuttaa myös työharjoittelujakson yhteydessä.

4 PALAUTELOMAKE

Lapset puheeksi- koulutuksesta on kerätty palautetta säännöllisesti. Se on yksi suorituksen kriteereistä. Tämän työn keskiössä on palaute. Palaute on aina subjektiivinen kokemus siitä, miten opiskelija yksilönä kokee kurssin. Palautteen purkamista ja analysointia on mietitty tarkkaan.

Sisältöä on lähdetty analysoimaan kahdella eri tavalla. ”Sisällönanalyysilla voidaan tarkoittaa niin laadullista sisällönanalyysia kuin sisällön määrällistä erittelyä ja näitä molempia voidaan hyödyntää samaa aineistoa analysoidessa. Sisällönanalyysia voidaan jatkaa tuottamalla esimerkiksi sanallisesti kuvatusta aineistosta määrällisiä tuloksia.” (Saaranen-Kauppinen, Puustniekka 2006.) Määrällinen erittely antaa mahdollisuuden kuvata aineistoa esimerkiksi kaaviolla, joka havainnollistaa vastauksia.

”Laskemisella laadulliseen aineistoon pääsee joskus helpommin kiinni kuin vain lukemalla sitä uudestaan ja uudestaan. Laskemalla saa joskus myös varmuuden siitä, että tutkimuksen tuloksina esitettävät päätelmät eivät perustu vain ”musta tuntuu” tuntumaan.” (Saaranen-Kauppinen, Puustniekka 2006.) Jotta voi laskea sanoja on myös pohdittava, mikä on sanan synonyymi eli samaa tarkoittava sana. Tämä aiheutti teemoittelu- ja luokitteluvaiheessa työtä, sillä yksilölliset ilmaisut eivät ole aina selkeästi luokiteltavissa tiettyyn asiaan. ”Laskemisessa on tärkeää kuitenkin huomioida asioiden esiintymisen kontekstit. Yksinomaan sanahakuja käyttämällä ei saada luotettavia tuloksia. Synonyymit, kiertoilmaisut ja ironia ovat esimerkkejä siitä, että joku sana voi esiintyä monessa erilaisessa asussa, yhteydessä ja merkityksessä. Asioiden esiintymisestä saadaan siis parhaiten tietoa lukemalla sitkeästi tekstejä

kokonaisuuksina, ei vain etsimällä yksittäisiä sanoja.” (Saaranen-Kauppinen, Puustniekka 2006.) Lisäksi johtuen avointen kysymysten ja lomakkeen rakenteesta vastaus saattoi liittyä eri asiaan kuin itse kysymys. Toistuva vastausten systemaattinen läpi lukeminen selkeytti asiayhteyksiä ja samalla toi esille lomakkeen kehitysideoita. Haasteena oli myös se, miten ratkaista tulkintojen muuttuminen kesken prosessia. Tämän vuoksi materiaalia käytiin läpi niin kauan kuin sille koettiin tarvetta.

Aineisto sisältää 48 opiskelijan palautteet kurssista, jotka ovat pääasiassa sosionomiopiskelijoita. Vastaaajista 6 edustaa terveydenhuollon opiskelijoita. Aineisto on ensin kirjoitettu puhtaaksi siten, että jokainen vastaus on kirjoitettu omaan taulukkoonsa. Näin vastauksia voidaan tarkastella kysymys kerrallaan. Tämän lisäksi kunkin vastaajan vastauksia on tarkasteltu kokonaisuutena, jotta mahdolliset ristiriitaisuudet tulisivat esille. Vastaaajat on numeroitu heidän yksilöimiseksi. Ainoa taustatieto on koulutussuuntaus. Sukupuolta tai ikää ei ole kysytty.

Aineiston purku on aloitettu lukemalla ensin kaikki palautteet läpi. Tällöin on noussut selkeästi esille ne teemat, joita käsitellään opinnäytetyössä. Teemoja on lähdetty avaamaan tyypittelemällä pääkohtia. Tämän jälkeen aineistoa on luokiteltu siten, että tieto on joltain osin laskettavassa muodossa. Näin ollen voidaan vältyä siltä, että opinnäytetyön tekijä ei tee havaintoja, jotka perustuvat vain omaan havaintoon tai pohdintaan. Tiedon taulukointi mahdollistaa myös kaaviokuvilla havainnoinnin.

Avoimet kysymykset antavat avoimia vastauksia, joissa voi toistua samoja teemoja. Vastausten tulkinnassa tutkijan on käytettävä omaa arviointia siitä, mitä vastaaja on tarkoittanut. Tämä saattaa aiheuttaa tulkintavirheitä. Aineistossa on myös vastauksia, joissa kysymykseen ei ole vastattu tai kysymykseen on vastattu aiheen sivusta. Vastauksissa esiintyy myös viittauksia aiempiin kysymyksiin. Vaikka vastaus ei antaisi suoraa tietoa juuri kysytystä asiasta, se voi olla pääteemaa tukeva.

Sisältöä on lähdetty analysoimaan aineistolähtöisesti. ”Tutkimusaineistosta karsitaan tutkimusongelman kannalta epäolennainen informaatio pois hävittämättä kuitenkaan tärkeää informaatiota” (Vilka, 164.) Tutkimusaineistoa on pelkistetty, koska aineistossa oli epäolennaista tietoa tai tietoa ei voinut käyttää. ”Tiivistämistä ohjaavat tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset” (Vilka, 164.) Aineistosta nousi selkeästi

esille tietyt teemat, joiden ympärille lähdettiin rakentamaan sekä määrällistä laskutapaa, että sanallista tulkintaa. Jotta tulkinta ei jäisi irralliseksi kyselystä, on lähdetty myös etsimään merkityksellisiä suhteita asioiden välillä. Tätä kautta on pyritty löytämään teoreettinen viitekehys tuloksen tueksi.

4.1 Kysymykset

Suomessa on tällä hetkellä Lapset puheeksi- menetelmän kouluttajia noin 400 eri puolilla Suomea. Koulutukset toteutetaan toimeksiantoina, ostopalveluina ym. Mieli ry:n Kasvun tuen hanke on kehittänyt sähköisen palautelomakkeen, jonka avulla kerätään erilaisista LP -koulutuksista tietoa valtakunnallisesti ja pyritään tällä tavoin vahvistamaan koulutusten laatua ja kehitystarpeita. Kasvun tuen hanke on esittänyt toiveen, että koulutuksen käyneet täyttäisivät kyselyn. Näin ei kuitenkaan aina käy, sillä se on vapaaehtoista. (Söderblom sähköpostikeskustelu 17-25.10.2019)

Satakunnan ammattikorkeakoulussa toteutettavassa koulutuksessa, joka kohdentuu opiskelijoille, käytetään omaa paperista palautelomaketta. Lomakkeessa on 6 kysymystä ja sen on laatinut kouluttaja Eija Tuliniemi. Mieli ry:n kehittämiskoordinaattori Bitta Söderblom kertoo, että usein koulutusta tarjoava yksikkö haluaa käyttää mieluummin omaa palautejärjestelmää, koska he saavat haluamansa tiedot omaan käyttöönsä. Valtakunnallinen palaute ei ohjaudu suoraan kouluttavaan yksikköön. Toinen syy oman palautteen keräämiseen Satakunnan ammattikorkeakoulussa on se, että palaute on sidoksissa kurssisuoritukseen. (Söderblom sähköpostikeskustelu 17-25.10.2019)

Mieli ry:stä kerrotaan, että palautejärjestelmä on vasta alullaan eikä se ole systemaattista. Päämääränä on kuitenkin kerätä kattavasti palautetta. Tarkoituksena on antaa saatu palaute myös kouluttajalle, jotta hän saa kehitysideoita omiin koulutuksiinsa. Mieli ry:n kehittämiskoordinaattori Bitta Söderblom toteaaakin, että paljon on vielä kehitettävää. Valtakunnan tasolla kerättävä palaute ei ole kohdistettu samoihin asioihin ja kohderyhmäkin on laajempi. Tässä työssä ei lähdetä vertailemaan lomakkeita keskenään eikä pohdita niiden erilaista sisältöä sen enempää. (Söderblom sähköpostikeskustelu 17-25.10.2019)

Satakunnan ammattikorkeakoulun lomakkeen kysymykset ovat seuraavat:

1. Miten arvioisit Lapset puheeksi- koulutusta kokonaisuutena. Sen tarve sairaanhoitajille/terveydenhoitajille/sosionomeille?
2. Miten Lapset puheeksi- keskustelu tuli teoriassa tutuksi?
3. Miten Lapset puheeksi- neuvonpito tuli teoriassa tutuksi?
4. Mitä sanoisit harjoituksista
5. Lapset puheeksi- koulutus on otettu Samk:ssa sekä hoitotyön että sosiaalityön opetussuunnitelmaan. Mitä kehittämisideoita antaisit tälle 12 tunnin koulutukselle?
6. Millaista palautetta antaisit vielä kouluttajalle koko jaksosta?

5 VASTAUKSET

Vastausten analysoinnissa on käytetty sekä määrällistä että sanallista tapaa. Määrällisessä on laskettu tietyn sanan tai sen synonyymien esiintymistä vastauksessa. Koska kysymys 1 on kaksiosainen, niin asiaa on lähestytty ensin siitä näkökulmasta, onko vastaaja vastannut molempiin kysymyksiin vai ainoastaan toiseen. Tämä tieto on oleellinen pohdittaessa lomakkeen rakennetta. Perussääntönä on, että yhtä asiaa kysytään yhdessä kysymyksessä. Kysymysten ja sanojen tulee olla yksiselitteisiä. (Vilka 2015, 129-130.)

Koska vastaajat eivät ole vastanneet aina itse kysymykseen suoraan, niin vastauksesta on etsitty teemaan liittyviä aiheita. Tutkimusongelma oli koulutuksen kehittäminen. Vastausten tulkinnassa on hyvä muistaa, että tutkija päättää ennalta ja harkitusti

kysymysten muodon ja esittämisen järjestyksen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että vastaaja noudattaa sitä kaavaa. (Vilkkä 2015, 123.)

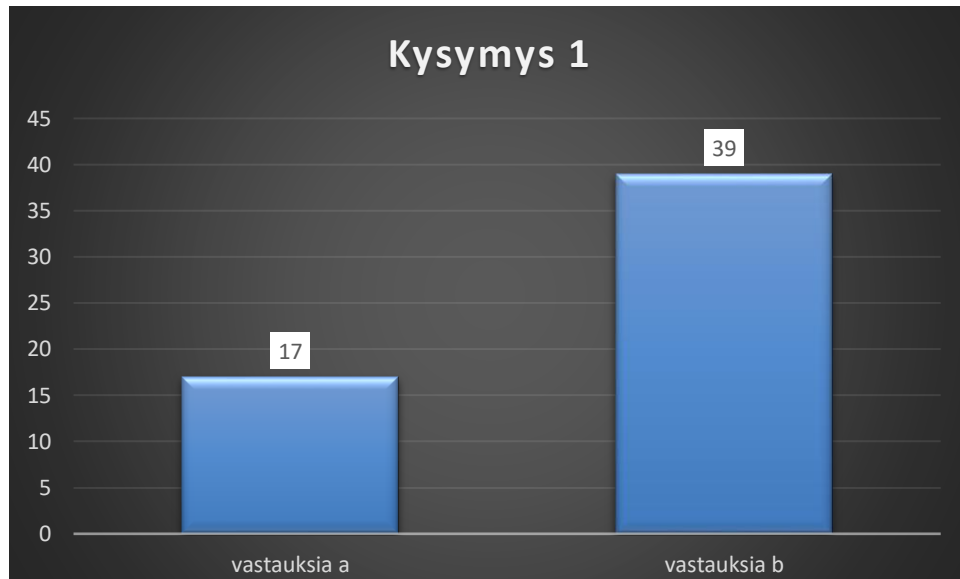
Vastaukset on taulukoitu. Tämän jälkeen on lähdetty etsimään samaa tarkoittavia asioita ja tehty niistä omia teemoja. Esimerkkinä vastapari käytäntö ja teoria. Käytäntö pitää sisällään esim. sanan ”harjoitus” tai ”LP-keskustelu”, kuvauksen ”pääsin itse kokeilemaan menetelmää”, ”tekemällä oma harjoitus”, ”käytäntö vahvisti teoriaa”. Teoria oli haastavampi, sillä sen määrittelemisen oli abstraktimpaa. Sanan teoria synonyymi tässä työssä on luento, tunnilla, opetus. Vastauksissa oli myös laatumääreitä kuten ”hyvin”, ”mielestäni tuli hyvin tutuksi”, ”hyvin kerrottiin mitä se on ja teoria tuli hyvin esille”. Vastaajat ovat tulkinneet kysymyksiä usealla eri tavalla. Tämä vaikuttaa suoraan siihen, miten vastausten analysointi tapahtuu.

Tulkinta tehdään sen tiedon varassa, joka haastattelulomakkeessa on, vaikka se olisi kuinka suppeaa. Ylitulkintaa tulee välttää, koska siitä kärsii tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys. Vastauksia tulkittaessa ei voi siis täysin tietää mitä vastaaja tarkoittaa ja tulkinta perustuukin tutkijan omaan käsitykseen ainakin osittain. (Vilkkä 2015, 131.)

5.1 Kysymys 1: Miten arvioisit Lapset Puheeksi- koulutusta kokonaisuutena. Sen tarve sosionomeille / sairaanhoitajille

Ensimmäinen kysymys on kaksiosainen. Vastausten jakauma oli seuraava.

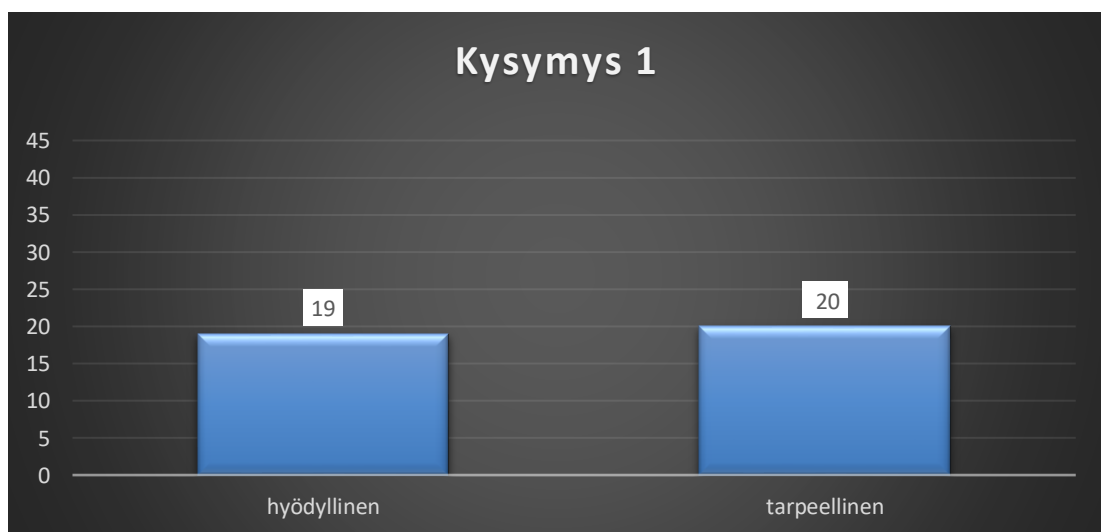
vastaajia	48
vastauksia a	17
vastauksia b	39

Kuvio 1. Vastausten jakauma kysymysten välillä.

Jakauma kahden kysymyksen välillä on huomattava. Kysymyksen ensimmäiseen osioon vastanneet olivat pääosin tyytyväisiä kokonaisuuteen. Joku koki koulutuksen hieman sekavana tai teorian vaikeaselkoisena, mutta pääosin palaute oli positiivista.

Kysymyksen toisessa osassa kysyttiin koulutuksen tarpeesta kohderyhmälle. Vastaaajista 39 oli sitä mieltä, että koulutus on hyödyllinen tai tarpeellinen. Yksikään vastaaja ei kokenut koulutusta turhaksi. Vastaukset, joissa ei suoranaisesti viitattu siihen, kokeeko tarvetta koulutukselle, olivat kuitenkin myönteisiä.

Kuvio 2. Vastaus koulutuksen tarpeesta kohderyhmälle.

Saa eväitä tulevaisuuteen (SO)

Hyödyllistä tietoa etenkin varhaiskasvatukseen suuntautuville (SO)

Minusta tuntuu, että tulevaisuudessa tulen vielä törmäämään asiaan. Varsinkin kun kiinnostaa työskentely lasten parissa. (SH)

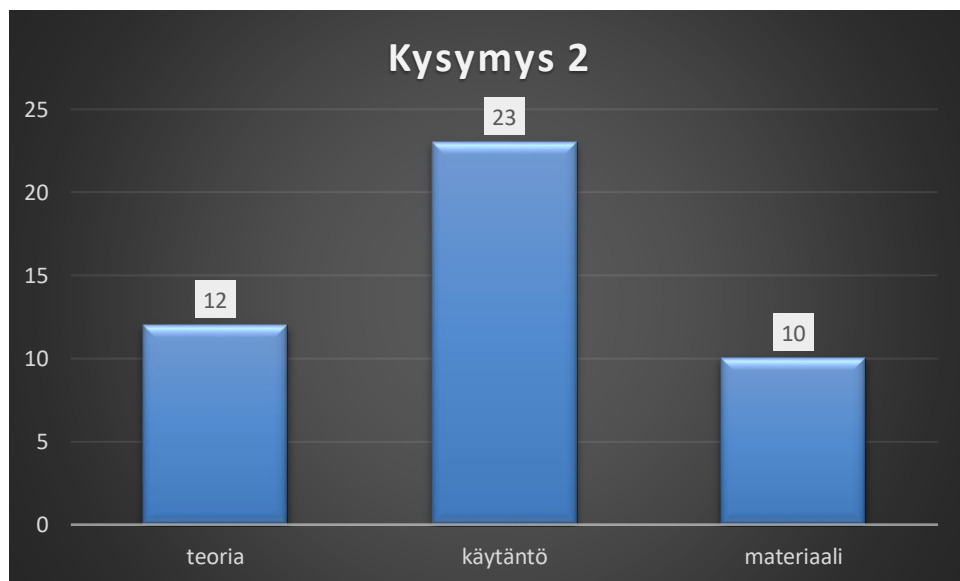
Hyvä työväline sosiaalialalla työskenteleville. (SH)

Voisin kuvitella sen olevan hyödyllinen, tosin en täysin osaa sanoa missä määrin tai suuruudessa sitä tulisi toteuttaa. En näe syytä miksi koulutuksessa ei voisi toteuttaa. (SH)

5.2 Kysymys 2: Miten Lapset puheeksi- keskustelu tuli teoriassa tutuksi?

Jokaisen opiskelija oli vastannut kysymykseen. Vastauksia on lähdetty avaamaan siten, että lähtökohtana on pidetty selkeimmin esille tulevia teemoja. Tässä ne ovat teoria, käytäntö ja materiaali. Ne edustavat eri oppimistyylejä, jonka mukaan tiedon oppiminen voidaan luokitella auditiivisen, kinesteettisen ja visuaalisen tavan mukaan. Auditiivinen edustaa luentotyypistä oppimista, kinesteettinen perustuu tekemiseen ja tuntoaistiin ja visuaalinen taas näköhavaintoon.

Tämän avulla on helppo koota kehitysehdotuksia koulutuksen suhteen, sillä vastaajat olivat aika selkeästi havainneet oman tyylinsä sisäistä asioita. Aineiston puhtaaksi kirjoittaminen helpottaa teema-arkiston tekoa, jonka avulla saadaan koottua myös niitä ajatuksia, jotka tukevat teemaa, mutta eivät suoraa vastaa kysymykseen.

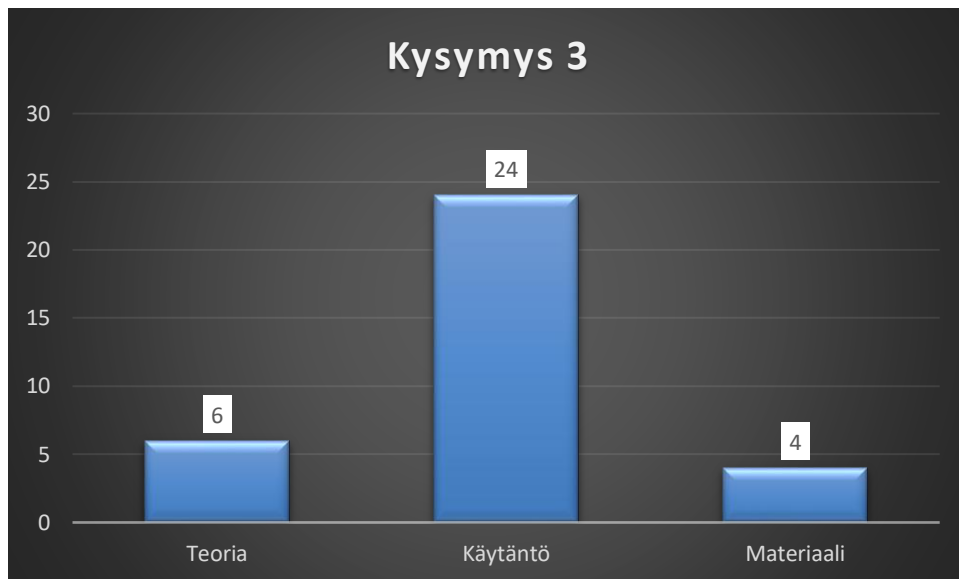
Kuvio 3. Kysymyksen 2 jakauma.

5.3 Kysymys 3: Miten Lapset puheeksi- neuvonpito tuli teoriassa tutuksi?

Kysymyksen purku on suoritettu samaa tapaa käyttäen kuin edellisen kysymyksen kohdalla, sillä vastausten teemat ovat samankaltaiset.

Toinen lähestymistapa kysymyksiin 2 ja 3 oli etsiä laadullinen määre opitulle asialle. Eli tuliko teoria tutuksi hyvin, jokseenkin hyvin, vai viitattiinko siinä tiettyyn osioon tai tapaan omaksua teoria. Kysymyksen 3 kohdassa esimerkiksi vastaajista 15 ilmoitti laadullisesti teorian tulleen tutuksi. Esimerkkinä vastauksista ”tuli jokseenkin tutuksi”, ”tuli jotenkin selväksi”, ”hyvin”, ”teoriassa hyvin”.

Tämän lisäksi vastauksista löytyi muutamia kuvaavia esimerkkejä siitä, miten on ymmärtänyt Lapset puheeksi- keskustelun. *”Ennen keskustelua tulee suunnitella ja miettiä, mikä on tarpeellista perheen hyvinvoinnin kannalta, keskeiset käsitteet tulee selittää perheelle.”* Vastaus on rakenteeltaan enemmän koevastaus kuin palautelomakkeen vastaus, ja tarkoitus ei ole määritellä sitä, onko vastaus oikein. Seuraava vastaus taas antaa laadullisen määreen sille, miten opiskelija on ymmärtänyt teorian menetelmästä. *”Loppujen lopuksi tuntuu, että ymmärsin teorian hyvin ja tiedän milloin LP-keskustelua tulisi käyttää.”* Tieto osaamisesta on kouluttajalle yhtä tärkeä kuin tapa, millä se on saavutettu. Alla olevassa kuvassa vielä millainen teeman mukainen jakauma on.

Kuvio 4. Vastausten jakauma neuvonpidon kohdalla.

5.4 Kysymys 4: Mitä sanoisit harjoituksista?

Vastauksista lähestulkoon jokainen on positiivinen. Edellä olevat vastaukset antavat jo viitteitä siitä, että harjoitukset koetaan hyvänä osa-alueena koulutuksessa.

Vastaaja nro 2 ei koe hyötynensä harjoituksista. *”Lähes yhtä tyhjän kanssa, kun oppilaat esittivät eri ammattilaisia, joista aloista eivät tietenkään tienneet yhtään mitään.”* Vastaaja viitanee tällä kommentilla Lapset puheeksi- neuvonpito harjoitukseen, jossa moniammatillinen työryhmä on kokoontunut.

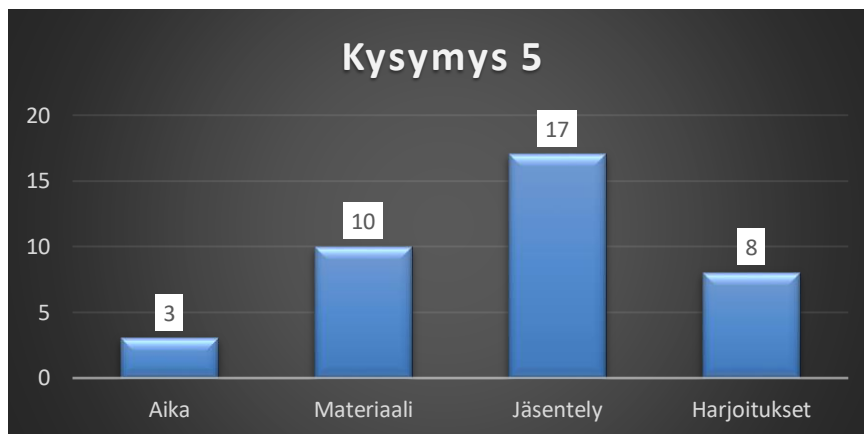
Toinen viittaus neuvonpitoon on vastauksessa nro. 7. Siinä vastaaja kokee, että NP-harjoituksissa ei välttämättä ole oikea tunnelma, koska kaikki ovat saman alan opiskelijoita. Myös vastaaja nro. 15 kertoo, että neuvonpitoharjoitukset eivät olleet hyviä. Toisaalta myös koettiin, että neuvonpito oli hauska ja se avasi sitä, miten neuvonpito menee käytännössä. Moni koki, että harjoitukset konkretisoivat ja selvensivät teoriaa ja selkeyttivät samalla kokonaisuutta. Harjoituksia luonnehdittiin laatusanoilla käytännönläheinen, hyödyllinen, kiva, selventävä, avaava.

Vastaaja nro 27 koki, että käytännön avulla oppii ja sisäistää asiat parhaiten. Hän myös kirjoitti seuraavaa: *”Mukava kuulla myös muiden luokkakavereiden aikaansaannoksia*

keskusteluja läpi käydessämme.” Kokemusten vertaaminen toisten opiskelijoiden kanssa on yksi tapa oppia.

5.5 Kysymys 5: LP-koulutus on otettu Samk:ssa sekä hoitotyön että sosiaalityön opetussuunnitelmaan. Mitä kehittämisideoita antaisit tälle 12 tunnin koulutukselle?

Kehittämisideat jakaantuivat neljään selkeään teemaan.

Kuvio 5. Kehittämisideat

5.5.1 Aika

Koulutuksen pituuteen ei moni ottanut kantaa, mutta muutama koki, että 3 neljän tunnin jaksoa oli hieman liian intensiivinen kokonaisuus.

5.5.2 Materiaali

Koulutusmateriaalin suhteen toivomuksena oli, että opintoihin tulisi saada autenttisia tilanteita haastatteluista ja neuvonpidoista. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi videomateriaalin avulla. Palautteissa kaivattiin nimenomaan aitoja tilanteita.

Muun materiaalin osalta koettiin, että se on hieman yksipuolista. Samalla toivottiin, että olemassa olevaa materiaalia selkiytettäisiin ja sille rakennettaisiin Moodle-sovellusalusta. Moodlen käyttö lisäisi monipuolisuutta. Satakunnan ammattikorkeakoulussa Moodle-alusta on yleisesti käytössä jokaisella kurssilla.

5.5.3 Jäsentely

Sen sijaan, jos tarkastellaan palautetta jäsentelyn näkökulmasta, moni koki koulutuksen sisällön olleen epäselvä tai osittain epäoleellinen käytettyyn opetusaikaan nähden ja varsinkin alkuun toivottiin napakampaa otetta aiheeseen. Lisäksi esille nousi ajatus, että lähipäivät voisivat olla tiiviimmässä syklissä.

Koulutuksen ensimmäiseen lähipäivään toivottiin erityisesti selkeyttä. Alku koettiin raskaana osittain epäselvyyden ja osittain yksipuolisuuden vuoksi. Koulutukseen on työstetty materiaalia opinnäytetyön muodossa. Sen tarkoitus on ollut selkeyttää sisältöä. Tästä ei ollut mitään mainintaa palautteessa.

5.5.4 Harjoitukset

Harjoituksista ehdotuksia antaneet olivat yhtä mieltä siitä, että niitä voisi olla enemmän. Yhtään vähennysehdotusta ei tullut. Harjoitukset eivät olleet kuitenkaan suurimmaksi kehitysalueeksi noussut aihe.

Tässä yhteydessä annettiin myös palaute yhteisestä harjoituksen purusta tunnilla: ” *En kokenut hyötyväni muiden haastatteluharjoitusten tulosten kuuntelemisesta.* ” Lisäksi toivottiin lisää toiminnallisuutta tunteihin. 4 tuntia teoriaa uudesta aiheesta saatetaan

kokea raskaana, jolloin jäsentämällä tunnit erilaisin harjoituksin voidaan lisätä keskittymistä ja mielekkyyttä.

Joku koki tehtävänantojen olleen epäselkeä: ” *Tehtävänantojen selkeyttäminen, koska välillä en ollut varma mitä piti tehdä.*” Selkeyttämiseen viitattiin myös aiemmissa vastauksissa.

Autenttisuutta kaivattiin myös harjoituksiin. Koulutukseen kuuluu itsenäisesti tehtävä haastattelu, mutta palautteen perusteella sitä ei välttämättä koeta aidoksi tilanteeksi. Tämä saattoi johtua siitä, että haastateltiin esimerkiksi lähisukulaista.

5.6 Kysymys 6: Millaista palautetta antaisit vielä kouluttajalle koko jaksosta?

Pääasiassa palaute kouluttajalle on positiivista. Aihetta pidettiin mielenkiintoisena, moni koki koulutuksen selkeänä, kattavana ja hyödyllisenä. Kouluttaja oli persoonana innoittava ja hänen koettiin vetävän koulutusta hyvin.

Se mihin opiskelijat tarttuivat, oli toteutustapa. Kaivattiin autenttisia tilanteita ja harjoituksia, toivottiin varsinkin ensimmäisen päivän osalta napakampaa otetta ja toteutustapa oli jonkun mielestä tylsä.

Kuitenkin yhtä lailla joku toinen opiskelija koki koulutuksen kiinnostavana ja selkeänä. Myös keskusteleva ilmapiiri koettiin miellyttävänä, mutta joku toi tässäkin kohtaa ilmi, että LP-keskustelujen läpikäyminen tuntui hyvin turhalta, koska se vei niin paljon aikaa.

6 POHDINTAA

Kananen (2008, 122) toteaa: ” *On helppo löytää sitä, mitä etsii, mutta jos ei tiedä, mitä etsii, niin jopa on vaikeaa.*” Tämä voidaan todeta lopussa. Aineistolähtöinen lähestyminen on ratkaisu silloin, kun ei lähdetä metsästäämään sitä mitä halutaan vaan

sitä mikä tulee vastaan tutkimuksessa. Opinnäytetyö itsessään on jo prosessi, josta voi oppia. Ajatuksena on kuitenkin saada tuotos, joka vastaa tutkimusongelmaan.

Tieteellisen tutkimuksen pitää olla objektiivista, ja siihen tässä työssä myös on pyritty. Valitut menetelmät vaikuttavat aina tutkimustulokseen. Tämän työn pohjana on ollut valmis vastauspohja, johon on sovellettu laadullisen tutkimuksen menetelmiä. Objektiivisuus syntyy subjektiivisuuden tiedostamisesta. On ymmärrettävä oman tulkinnan vaikutus tutkimukseen ja pyrittävä siitä irti. Ilmiöön eli informanttii liittyy myös virhemahdollisuuksia, sillä käyttämämme kieli ei ole yksiselitteistä, koska ihmiset ymmärtävät asioita eri tavalla. Virheitä onkin pyritty vähentämään sillä, että materiaalia on käyty läpi riittävän monta kertaa. (Kananen 2008, 121.)

Kananen (2008, 24) toteaa, että laadullisella tutkimuksella pyritään ilmiön syvälliseen ymmärtämiseen. Tämän vuoksi koulutuksen kehittämistä palautteen perusteella on hyvä tarkastella eri näkökulmista. Kouluttaja tuntee asiansa. Hänen voi sanoa olevan asiantuntija siinä mitä tekee. Palautteen antava opiskelija sen sijaan kohtaa opittavan asian uutena. Kyky muodostaa kokonaiskuva opittavasta asiasta vaatii koulutukselta paljon. Opettamisen haaste on muistaa, että se minkä minä tiedän, voi olla toiselle uutta.

Kysymyksessä 1 on pyydetty kokonaisarviota koulutuksesta ja kysyty sen tarvetta kohderyhmälle. Samk:ssa kohderyhmänä ovat sekä terveydenhuollon että sosionomipuolen opiskelijat. Vastauksista on havaittavissa, että koulutus koetaan selkeästi lasten kanssa toimivien työkaluksi. Viitaten aiempaan kappaleeseen tässä työssä voidaan todeta, että koulutus on yhtä oleellinen niille opiskelijoille, jotka suuntaavat muuhun kuin lapsityöhön. Palvelu, jossa vanhempi on asiakkaana, on myös potentiaalinen kohde. Kouluttajalle tämä on selkeä tietoa, mutta hänen tulee saada opiskelija myös näkemään LP- menetelmä luontevana työkaluna työssään esim. sairaanhoidon puolella tai aikuissosiaalituössä.

Kysymys 2 ja 3 ovat ulkoasultaan samankaltaiset, mutta ne on kohdennettu koulutuksen eri vaiheeseen. Koulutuksessa on esitelty menetelminä Lapset puheeksi- keskustelu ja Lapset puheeksi- neuvonpito. Vastaajat olivat osittain sekoittaneet kysytyt aihealueet ja tämän lisäksi kysymyksessä 4 pyydetty palaute harjoituksista oli

monesti annettu jo teoriaosuuteen. Kysymysten ulkonäkö on täysin samanlainen lukuun ottamatta yhtä sanaa. Herääkin kysymys siitä, tulisiko lomakkeen rakennetta muuttaa selkeämmäksi, jotta sekaannus voitaisiin välttää.

Vastauksista kävi ilmi myös se, että osa oli tulkinnut kysymyksen menetelmän kautta ja osa taas osaamisen kautta. Informaation poiminta valikoituu sillä, mitä kyselyn tekijä on halunnut saada selville kysymyksellä. Onko se menetelmä eli millä tavoin opiskelija on oppinut teoriaosuuden vai yleisellä tasolla oppiko opiskelija teoriassa asian. Tässä ei ole ollut tiedossa painotusta, joten arvioitavana olivat molemmat näkökulmat. Esimerkkinä vastauksista ”*Tuli jotenkin selväksi*”, ”*Harjoitusten kautta*”.

Kysymys 4 on avoin. Siinä ei ole eritelty erikseen keskustelua ja neuvonpitoa kuten aiemassa ja siinä on voinut kommentoida myös muita tunnilla tehtyjä harjoituksia. Koulutukseen kuului lisäksi itsenäisesti tehtävät lapset puheeksi- menetelmän keskustelut. Mikäli haluttaisiin kohdennettua palautetta, se olisi hyvä nimetä palautelomakkeessa vaihtoehtoina. Neuvonpito- harjoitus jakoi selkeästi mielipiteitä. Se on koulutuksen haastavin osuus, mutta tarkoituksena koulutuksessa on antaa valmiudet osallistua neuvonpitoon.

Kysymys 5 antaa mahdollisuuden esittää hyvin vapaasti kehittämisideoita koulutuksesta. Mikäli koulutusta lähdetään kehittämään palautteen perusteella, olisi hyvä kerätä yksilöllisemmin palautetta eri osioista. Näin saatu palaute voidaan kohdistaan suoraan muutettuun osioon. Myös vertailu muutoksen jälkeen on tehokkaampaa, jos tieto tallentuu siten, että vastaus voidaan yksiselitteisesti liittää juuri tiettyyn osioon. Nyt se ei ole mahdollista.

Mitä palautteen perusteella voi päätellä. Kun tutkija tekee ratkaisuja ja päätöksiä, hänen pitäisi miettiä myös kolmatta ja neljättä vaihtoehtoa. Merkitysten ja laatuojen maailmassa asiat ja ilmiöt eivät ole koskaan vain yhdellä tavalla. Selkeiden johtopäätöksien tekemistä vaikeutti se, että palautelomakkeeseen liittyi runsaasti tulkinnanvaraisuutta. Vastauksista voidaan kuitenkin todeta selkeitä kehittämiskohtia koulutuksen suhteen. (Vilka 2015, 119.)

7 KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

Motivointi ja motivaation ylläpitäminen luokkatyöskentelyssä on aina haaste kouluttajalle. Päivi Tynjälän mukaan seuraavat seikat tukevat sujuvaa opiskelua. Ensinnäkin oppimistehtävien tulisi olla vaihtelevia ja monipuolisia. Tämä ehkäisee kyllästymistä ja mahdollistaa erilaisista tehtävistä pitävien huomioimista. Tämän lisäksi kiinnostavimpia ovat henkilökohtaisesti merkitykselliset tehtävät. Tällaisia ovat todellisen elämän ongelmatilanteiden ratkaisu. Lisäksi tarvitaan riittävästi haastetta tehtäviin. Todellisen elämän ongelmat kiinnostivat opiskelijoitakin. Herää vain kysymys siitä, kuinka tosielämä saadaan osaksi koulutusta. Vai onko mahdollista sisällyttää anonyymisti asiakastapaus ratkaistavaksi koulutukseen harjoituksen muodossa. (Tynjälä 1999, 108.)

”Omatoimisuutta, aloitteellisuutta ja itsenäisyyttä tukeva ympäristö edistää sisäistä motivaatiota. Liiallista ohjausta tulee siis välttää, sillä se ei edistä oppijan kehittymistä. Itseohjautuvuutta tulee tukea, sillä se ei ole automaattinen sisäsyntyinen piirre. Sen kehittymiseen tarvitaan tukea ja asteittaista vastuun siirtämistä.” (Tynjälä 1999, 109.) Viitaten Satakunnan ammattikorkeakoulun arviointikriteereihin voidaan todeta, että tätä ajattelumallia tuetaan vahvasti. Uutena ajattelumallina ammattikorkeakoulussa voidaan pitää ongelmaperusteista oppimista, josta käytetään myös lyhennettä PBL (Problem based learning). Satakunnan ammattikorkeakoulun simulaatiokeskus tarjoaa tämän kaltaista oppimistapaa. Lääketieteen opinnoissa tämä on ollut käytössä jo pitkään.

Erityisenä huomiona voisi nostaa kokemusasiantuntijoiden käytön opinnoissa. Ajatuksena siinä on selkiyttää sitä, kuka koulutusta tarvitsee ja missä ympäristössä. Palautteen perusteella opiskelijat eivät hahmottaneet koulutuksen käytettävyyttä eri toimintaympäristöissä. Kokemusasiantuntija voi jakaa oman kokemuksensa ja opiskelijoiden tehtäväksi jää hahmottaa, milloin interventiota mahdollisesti tarvitaan. Kysehän on ajatusmallista, miten ja missä kohtaamme asiakkaan. Tämä vuorovaikutteisuus tulisi muistaa. Lapset puheeksi positiivisen lähestymisen kautta tapahtuu niissä palveluissa, joita vanhemmat ja lapset käyttävät.

Tarkasteltaessa lomakepalautteen tuloksia kehittämisehdotukset voidaan jakaa sähköisiin palveluihin, materiaaliin ja palautelomakkeeseen. Kahden ensimmäisen kohdalla ehdotuksiin vaikuttavat palautelomakkeesta saadut huomiot ja palautelomakkeen osalta asiaa on tarkasteltu tiedonkäsittelyn ja siinä havaittujen ongelmakohtien näkökulmasta.

7.1 Sähköiset palvelut

Koulutuksen alusta tulisi siirtää Moodle – oppimisympäristöön. Se on ensinnäkin opiskelijoille tuttu toimintaympäristö. Se antaa myös lisämahdollisuuksia toteutukseen ja mahdollistaa sähköisen palautejärjestelmän tehtäville.

Materiaali ja ennakotehtävät voidaan ladata valmiiksi ja aktivoida opiskelijoita keskustelemaan myös tätä kautta aiheesta keskenään. Tehtävänantoja saadaan selkiytettyä ja muokattua, kun ne on tallennettu sähköisesti. Kurssin runko näkyy myös Moodlessa, joten jokainen kykenee seuraamaan siitä koulutusta. Lisäksi kannattaa hyödyntää ennakotehtävää siten, että opiskelijat tutustuvat etukäteen esimerkiksi Lapset puheeksi -menetelmäkoulutuksen esitteeseen, joka on tehty opinnäytetyönä Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoille.

Ennakkoon tutustuminen antaa tietoa siitä, mikä koulutuksen sisältö on ja näin ollen koulutus voidaan aloittaa ilman johdatusta aiheeseen. Koska palautteessa tuli esille se, että teoriaa on paljon ja aikaa vähän, niin siirtämällä tietyt toiminnot verkkoalustalle saadaan tehokasta aikaa lisää tuntityöskentelyyn.

Haastattelujen raportoinnit Moodleen, jossa niitä voi jokainen tarkastella omaan tahtiinsa. Raportointi voi olla vapaasti kirjoitettu tai siinä voi olla kouluttajan toteuttama runko pohjana. Opiskelijat voidaan velvoittaa kommentoimaan toisten kokemuksia haastattelusta, jos halutaan vuorovaikutteista keskustelua aiheesta.

7.2 Materiaali

Materiaalin monipuolinen käyttö lisää oppimisen mahdollisuuksia. Palautteessa toivottiin monipuolisempaa materiaalia. Oppimisessa tulisi muistaa, että huomio tulee kiinnittää yhdistäviin tekijöihin eikä erottaviin. Palautteista tuli selkeästi esille vastaajien oma oppimiskäsitys. Opiskelija voi luokitella itsensä tietynlaiseksi oppijaksi, mutta kyse on enemmän sisällöstä ja persoonasta kuin työkalusta. Oppimistyyli on erottava tekijä, mutta motivaatio yhdistävä. (Nygren 2015.)

Materiaalin tallentaminen sähköisesti antaa mahdollisuuksia. Kyse voi olla kuvista, kaavioista, videoista, dokumenteista tai mahdollisesti äänitallenteista. Materiaalia on mahdollista kerätä muun kurssitarjonnan kautta tai sitä voidaan tuottaa koulutuksen aikana.

7.3 Palautelomake

Vastausten tulkinta oli suurin haaste tämän opinnäytetyön kohdalla. Johtuen kysymysten rakenteesta ja avoimuudesta vastaukset viittasivat usein eri asiaan mitä oli kysytty ja vastaajat olivat tulkinneet asian omasta näkökulmastaan eri tavoin kuten aiemmin tässä työssä on kuvattu. Jos koulutusta halutaan kehittää palautteen perusteella, niin myös lomaketta olisi hyvä muokata siihen paremmin soveltuvaksi.

Satakunnan ammattikorkeakoulun tietojenkäsittelyn tradenomien osaamisen hyödyntäminen on mahdollisuus, jota voi käyttää sähköisen palautelomakkeen työstämiseen. Yhteistyö eri opinalojen välillä on rikastuttavaa toimintaa. Hyödyntämällä informaatioteknologiaa voidaan myös varmistaa datan analyysin tehokkuus.

Jyväskylän yliopiston tutkimusuutiset julkaisi artikkelin, jossa todettiin, että uuden sukupolven tietojärjestelmien ja tekoälyn hyödyntäminen sosiaali- ja terveydenhuollon kehityksessä on ajankohtainen asia. Tulevaisuuden sote ja digiteknologia lähestyvät toisiaan, joten yhteistyö tuo näkökulmaa tulevaisuuden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille. (Jyväskylän yliopiston www-sivut 2019)

Jos tässä työssä heitettiin oppimistyylit ns. ”romukoppaan”, niin mitä jäi jäljelle? Tässä työssä pyrittiin tuomaan esille niitä seikkoja, jotka vaikuttavat oppimiseen opiskelijan näkökulmasta. Kannustava, tukea antava ja turvallinen oppimisympäristö on itseluottamusta vahvistava tekijä, joka mahdollistaa epäonnistumisen ja herättää kiinnostuksen. On hyväksyttävää kokeilla erilaisia oppimistapoja, koska tutkimuksen mukaan oppija ei hyödy tietystä oppimistyylistä. Monipuolisuus mahdollistaa myös luovan ja toiminnallisen ilmapiirin opetukseen. Myös palautteen antaneet opiskelijat toivoivat toiminnallisempaa kokonaisuutta. (Nygren 2015.)

LÄHTEET

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: Ps- kustannus.

Kananen, J. 2008. KVALI Kvantitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjasto. Jyväskylä.

Mielenterveystalon www-sivut. 2019. Viitattu 12.9.2019. <https://mielenterveystalo.fi>

Terveydenhuoltolaki 30.12.2010/1326 muutoksineen

Toimiva lapsi ja perhe – koulutusten kriteerit. 2018. Suomen mielenterveys ry:n verkkosivut. Viitattu 9.10.2019.

https://mieli.fi/sites/default/files/inline/Koulutukset/TLP/tlp_koulutussisallot_marraskuu_2018.pdf

Nygren, J. 2015. Väärinkäsitys: Jokaisella on oma oppimistyyllinsä. Viitattu 9.10.2019. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/07/16/vaarinkasitys-jokaisella-oma-oppimistyyllinsa>

Anita Saaranen-Kauppinen, A., Puusniekka A. 2006. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 10.10.2019.

<https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/index.html>

Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktiivisen oppimiskäsityksen perusteita. 1.- 3. painos. Tekijä ja Kirjayhtymä Oy.

Söderblom, B. Palaute kouluttajille. Vastaanottaja: Toivonen J. Lähetetty 17-25.10.2019. Viitattu 10.11.2019.

Tuliniemi, E. 2018. Lapset puheeksi- menetelmäkoulutus. Luentomateriaali Satakunnan ammattikorkeakoulun Lapset puheeksi- keskustelun ja -neuvonpidon koulutuksessa 18.11.2019.

Jyväskylän yliopiston www-sivut. 2019. Viitattu 15.11.2019. <https://www.jyu.fi>